

УДК 37.013.42

Муромець Вікторія Григорівна

ПРОГРАМА ФОРМУВАННЯ ПРЕВЕНТИВНОГО ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

На сучасному етапі розвитку суспільства педагогічна думка здійснює пошук нових пріоритетів в освіті та вихованні підростаючих поколінь. Поява нових цілей і цінностей в освіті потребує переосмислення змісту, форм і методів виховання дітей та учнівської молоді. Зміна характеру і змісту праці ставить перед нашим суспільством серйозні завдання, пов'язані із виведенням освіти України на рівень розвинених країн світу шляхом реформування її концептуальних, структурних та організаційних засад.

У цьому зв'язку наукові дослідження теоретичних та прикладних аспектів формування превентивного виховного середовища у загальноосвітніх навчальних закладах є актуальними та своєчасними.

На жаль, процес формування та розвиток превентивного виховного середовища у ЗНЗ зумовлена низкою суперечностей, а саме: між існуючим досвідом становлення і розвитку педагогічних технологій і недостатнім його науково-методичним супроводом та впровадженням у практику освітньо-виховного середовища; між визначенням значущості розроблення технології формування превентивного виховного середовища та її не достатньою розробленістю. Існує низка причин, які визначають актуальність вищезазначеного дослідження, до яких слід віднести ту існуючу соціальну ситуацію, яка негативно впливає на повноцінний розвиток підростаючого покоління.

Все це вимагає нових підходів до виховання дітей та молоді та забезпечення науково-методичного супроводу формування превентивного

виховного простору у загальноосвітньому навчальному закладі. Це пов'язано зі створенням та реалізацією науково обґрунтованої технології забезпечення науково-методичного супроводу створення превентивного виховного середовища, що дає можливість забезпечити переведення існуючих виховних систем у якісно новий стан та оптимізувати їхній оновлений зміст.

Важливими для нашого дослідження „Науково-методичний супровід формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу” є теоретико-методологічні засади педагогічної теорії, наукові підходи до виховання особистості в сучасних умовах, які обґрунтовані в працях провідних вітчизняних вчених, зокрема, І. Беха, К. Бондаревської, І. Зязюна, В. Кременя, О. Киричука, І. Єрмакова, В. Оржеховської, О. Савченко, Т. Федорченко.

На основі аналізу науково-методичних джерел з питань створення та забезпечення науково-методичного супроводу формування превентивного виховного середовища у ЗНЗ засвідчує наявність досліджень різних аспектів. Зокрема, ми спираємося на особистісно орієнтований та системний підходи до процесу виховання особистості в загальноосвітніх навчальних закладах на які наголошують вчені І. Бех, Ю. Бабанський, О. Коберник, Л. Новикова, Н. Селіванова, О. Сухомлинська, Н. Щуркова та ін.

Особливості становлення й функціонування виховного простору загальноосвітнього навчального закладу обґрунтовані у дослідженнях І. Єрмакова, В. Кириченко, Г. Ковганич, В. Оржеховської. Для нашого дослідження важливим є використання методу педагогічного моделювання, а також визначення його ролі у формуванні превентивного виховного середовища у загальноосвітньому навчальному закладі.

Водночас, аналіз теоретичних джерел і сучасної практики засвідчив, що проблема забезпечення науково-методичного супроводу в контексті формування превентивного виховного середовища ЗНЗ складна й багатогранна та вимагає подальшого наукового розвитку. Тому актуальність даної проблеми, її виключно важливе значення для педагогічної теорії і

практики зумовили вибір теми дослідження: „Науково-методичний супровід формування превентивного виховного середовища у загальноосвітньому навчальному закладі”.

Об’єкт дослідження – науково-методичний супровід формування превентивного виховного середовища.

Предмет дослідження – технологія формування науково-методичного супроводу превентивного виховного середовища у загальноосвітньому навчальному закладі.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та розробити технологію забезпечення науково-методичного супроводу формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу.

Концепція дослідження. Провідною ідеєю дослідження є положення про те, що науково-методичне забезпечення формування превентивного виховного середовища у ЗНЗ має стати складовою педагогічного процесу на засадах життєвої компетентності учня, його життєстійкості та життєздатності. Найважливішою метою ЗНЗ має бути виховання такої особистості, яка має розвинену життєву компетентність, спроможна самостійно збагачувати її у процесі реалізації власної життєвої стратегії, створюючи своє індивідуальне життя.

Головним завданнями шкільної практики має бути формування превентивного виховного середовища та забезпечення її науково-методичного супроводу. Теоретичними основами концепції дослідження є сукупність психолого-педагогічних знань, необхідних для розроблення технології забезпечення науково-методичного супроводу формування превентивного виховного середовища у загальноосвітньому навчальному закладі; методологічні принципи (гуманізації та демократизації виховного процесу; природовідповідності; цілісності, принцип суб’єкт – суб’єктивної взаємодії, адекватності виховання до психологічних умов розвитку особистості, особистісної орієнтації, превентивності рефлексивності

технологізації), які є підґрунтям для конструювання змісту, вибору форм і методів формування превентивного виховного середовища; сучасні підходи: особистісно орієнтований, компететнісний, системний, синергетичний.

Гіпотеза дослідження полягає в припущенні, що якісна зміна у формуванні превентивного виховного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі можлива за умови його педагогічного моделювання та розроблення технології забезпечення науково-методичного супроводу формування превентивного виховного середовища.

Відповідно до мети дослідження та висунутої гіпотези визначено завдання дослідження:

1. Проаналізувати проблему у педагогічній науці та сучасній виховній практиці.
2. Обґрунтувати теоретико-методологічні засади формування превентивного виховного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі.
3. Розробити технологію формування науково-методичного супроводу формування превентивного виховного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі.
4. Забезпечити науково-методичний супровід формування превентивного виховного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі.
5. Розробити методичні рекомендації щодо впровадження результатів дослідження в практику роботи загальноосвітніх навчальних закладів.

Методи дослідження: *Теоретичні:* аналіз, синтез, систематизація, порівняння для з'ясування стану розробленості проблеми на теоретичному рівні, визначення понятійно-категоріального апарату дослідження; узагальнення досвіду загальноосвітніх формування превентивного виховного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі.

Емпіричні: діагностичний експеримент для перевірки ефективності навчальної програми для педагогічних працівників та технології науково-методичного супроводу формування превентивного виховного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі.

Дослідно-експериментальна робота буде здійснюватися протягом трьох років, починаючи з 2011 року

Терміни	Етапи проведення дослідження	Результати
2011	Діагностично-концептуальний	Вивчення психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження, шкільної практики, формулювання робочої гіпотези, визначення завдань, обґрунтування методики дослідження; підготовка педагогічних працівників до проведення дослідження; проведення констатувального експерименту
2012	Формувальний	Розроблення програми формувального експерименту. Здійснення формувального експерименту
2013	Результативно-узагальнюючий	Систематизація і узагальнення результатів, отриманих у процесі теоретичного аналізу та дослідно-експериментальної роботи; формулювання загальних висновків дослідження; розробка науково-практичних рекомендацій щодо впровадження результатів дослідження в практику роботи загальноосвітнього навчального закладу.

Зміст науково-дослідної експериментальної роботи за темою „Науково-методичний супровід формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу”

№ н/п	Зміст роботи, етапи	Термін виконання	Очікувані результати
Перший етап			
Діагностично-концептуальний 2011р.			
1.	Визначити об'єкт, предмет, мету, концепцію, гіпотезу, завдання та методи дослідження	січень	Розроблення програми науково-дослідної експериментальної роботи за темою дослідження

2.	Розробити програму та методику констатувального етапу дослідження		Програма констатувального етапу дослідження
3.	Розробити зміст науково-дослідної діяльності базових загальноосвітніх навчальних закладів Підготувати пакет документів (відповідно до вимог Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад наказ МОН №114 від 20.02.2002. р.	лютий	Пакет документів
4.	Створити творчі групи педагогічних працівників для виконання завдань дослідження	березень	Створення творчих груп в загальноосвітніх навчальних закладах
5.	Провести констатувальний експеримент в базових загальноосвітніх навчальних закладах	квітень-листопад	Програма та методика констатувального експерименту
6.	Проаналізувати результати констатувального експерименту	грудень	Аналіз результатів констатувального експерименту
7.	Розробити технологію науково-методичного супроводу формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу	березень	Технологія науково-методичного супроводу формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу
8.	Підготувати статті за темою	протягом 2011 року	Статті
9.	Підготувати річний звіт за темою дослідження	грудень 2011р.	Річний звіт
Другий етап Формувальний: 2012р.			
1	Розробити програму та методику формувального етапу дослідження	січень	Програма формувального етапу дослідження

2	Впровадити технологію науково-методичного супроводу формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу	2012	Опис технології
3	Провести формувальний експеримент в базових загальноосвітніх навчальних закладах	2012	Програма та методика формувального етапу дослідження
4	Проаналізувати результати формувального етапу дослідження	грудень	Матеріали аналізу
5	Підготувати статті за темою	2012	Статті
6	Річний звіт за темою дослідження	грудень	Річний звіт
Третій етап Результативно-узагальнюючий: 2013р.			
1	Здійснити аналіз результатів експерименту в експериментальних загальноосвітніх навчальних закладах	2013	Результати аналізу експерименту
2	Узагальнити результати дослідження, розробити висновки та рекомендації, визначити перспективи поширення набутого педагогічного досвіду у загальноосвітніх навчальних закладах	листопад	Підсумкові матеріали
3	Поширити досвід експериментальної роботи через публікації у педагогічних виданнях	2013	Публікації у пресі
4	Підготувати розділ до колективної монографії	листопад	Розділ до колективної монографії
5	Підготувати науковий звіт про результати проведення науково-дослідної експериментальної роботи	грудень	Науковий звіт

Література:

1. Оржеховська В.М. Концептуальні підходи до виховання в умовах сьогодення / В. М. Оржеховська, Г. Г.Ковганич // Вісник Сумського

державного університету– № 1.– 2011. – С.11-31.

2. Федорченко Т.Є. Профілактичні стратегії роботи з батьками агресивно дитини / Теоретико – методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірник наукових праць. – Кіровоград: ТОВ «Імекс – ЛТД», 2010. Випуск 14, Книга 1.– С. 535-544.

3.Федорченко Т.Є. Соціально-педагогічні детермінанти девіантної поведінки школярів / Т. Є. Федорченко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць / Ін-т проблем виховання АПН України. – К., 2011. – Вип. 15. – С. 226-237.

4. Кириченко В.І., Ковганич Г.Г. Виховання у сучасному вимірі / В.І. Кириченко, Г.Г. Ковганич // Джерело педагогічної майстерності. – 2011. - №2. – С.3-31.

5. Муромець В.Г. Формування превентивного виховного середовища у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі / В.Г. Муромець.// Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць / Ін-т проблем виховання АПН України. – К., 2011. – Вип. 15. – С. 237-245.